

ที่ สศ ๐๐๐๑/ ๖๖๕๖

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๒ และ ๓ กทม. ๑๐๒๑๕

๑๔ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การพัฒนานันทนาการ
ของประเทศไทย

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน ๑ ชุด

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะกรรมการกีฬา และนันทนาการ ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้การนันทนาการ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสังคมไทย เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพสังคมที่ดี เป็นทุนสังคมที่มีคุณภาพ จึงได้เสนอแนะแนวทางให้รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานันทนาการของประเทศไทย ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบันเพื่อแก้ปัญหาของสังคมไทยทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สังคมไทยพัฒนาไปสู่การเป็นสังคมแห่งสุขภาวะอย่างแท้จริง จึงได้ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำ ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง การพัฒนานันทนาการของประเทศไทย เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๕ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ได้พิจารณาผลการศึกษาของคณะกรรมการกีฬา และนันทนาการ ในประเด็นดังกล่าว มีมติเห็นชอบให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง การพัฒนานันทนาการของประเทศไทย ต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีสาระสำคัญของความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาการด้านนันทนาการ และยกระดับความเข้าใจต่อนันทนาการ ว่ามิใช่เป็นเพียงกิจกรรม แต่เป็นกระบวนการเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ

๒) กำหนดเป็นนโยบายหลักของประเทศ และจัดให้มีหน่วยงานหลักรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ กำกับ ดูแล และผลักดันการนำไปสู่ภาคปฏิบัติทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓) ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนันทนาการ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการให้ความรู้ด้านนี้

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมนันทนาการเพื่อกลุ่มบุคคล เฉพาะหรือผู้ด้อยโอกาส

๕) เพิ่มบุคลากรด้านการนันทนาการ โดยเฉพาะนักนันทนาการอาชีพ รวมไปถึงบุคลากรนันทนาการอาสาสมัคร

๖) กำหนดให้หน่วยงาน เช่น สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รับผิดชอบในการติดตามประเมินแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ เพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานของทุกกระทรวง รวมทั้งการประมวลข้อมูลในด้านนันทนาการของชาติ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการนันทนาการของประเทศในอนาคต

๗) กำหนดให้ใช้การนันทนาการเป็นแนวทางในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม โดยกำหนดให้สถานศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และท้องถิ่น ชุมชนหันมาใส่ใจกิจกรรมดังกล่าวให้อยู่บนพื้นฐานของการมีคุณธรรมและจริยธรรม

๘) ลงทุนในกิจกรรมการนันทนาการสำหรับประชาชนทุกเพศ ทุกวัยและทุกกลุ่ม ให้สามารถเข้าถึงหรือมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อใช้กิจกรรมที่มีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัวและสังคมให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและสร้างจิตสำนึก ให้เห็นถึงความสำคัญของการนันทนาการ เพื่อสร้างสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรม อย่างแท้จริง

๒. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการ

๒.๑) การผลักดันระดับยุทธศาสตร์

๒.๒) การบริหารจัดการ การเผยแพร่ความรู้ และการวิจัย

๒.๓) การบริหารจัดการโครงสร้าง สถานที่ อุปกรณ์ และระบบสารสนเทศ

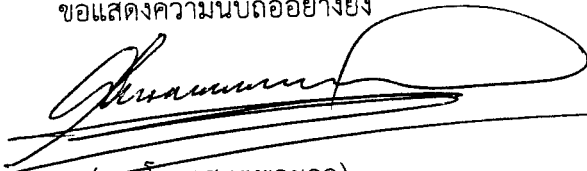
๒.๔) การบริหารและการจัดสรรบุคลากร

๒.๕) การบริหารจัดการกิจกรรม

(รายละเอียดความเห็นและข้อเสนอแนะปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากผลการพิจารณาเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้ทราบในโอกาสแรกด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายโอกาส เตพลสกุล)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๒๑๕ ๐ ๒๑๔๑ ๓๑๘๔

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๗๑๔-๕

ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เรื่อง การพัฒนานันทนาการของประเทศไทย

๑. ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

ตลอดช่วงชีวิตของบุคคลนับตั้งแต่เยาว์วัยซึ่งจัดว่าเป็นวัยเรียนถือเป็นช่วงเวลาที่ต้องการการอบรม บ่มเพาะและเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคมภายในภาคหน้า จนกระทั่งเมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่จึงถูกคาดหวังจากสังคมให้เป็นวัยทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพทั้งตนเอง ครอบครัวและสังคมโดยรวม จนกระทั่งก้าวย่างขึ้นไปเป็นผู้สูงวัยอันจัดว่าเป็นช่วงที่ควรจะได้หยุดพักจากการทำงานหรือเกษียณจาก การกิจการงานทั้งปวง ทุกคนต่างมีช่วงเวลาที่ควรจะต้องรับผิดชอบต่อการประกอบภารกิจเพื่อครองชีวิตให้ เป็นไปตามช่วงวัยของตน ณ เวลานั้นอย่างเหมาะสม เช่น วัยเด็กก็ต้องรับผิดชอบต่อการเรียน วัยผู้ใหญ่ ก็รับผิดชอบต่อการทำงานอาชีพ อย่างไรก็ตามทุกคนทุกวัยต่างย่อมมีช่วงเวลารว่าง (Leisure) อยู่ในวิถีชีวิต ด้วย โดยเฉพาะวัยเกษียณจากหน้าที่การงานแล้วจะมีเวลารว่างมากกว่าช่วงวัยอื่น การเรียนรู้ที่จะใช้เวลาว่าง ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชีวิตของบุคคลในแต่ละช่วงวัยจึงเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่งของสังคม เพราะถ้าบุคคลใช้เวลาว่างไปในทิศทางไม่พึงประสงค์ก็จะสร้างปัญหาทั้งต่อตนเองและสังคม เช่น การใช้ เวลาว่างไปกับกิจกรรมอบายมุข หรือการพนันรูปแบบต่างๆ รวมถึงการใช้เวลาหมดไปกับการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ก็จะนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพของตนเองและปัญหาสังคมอีกมากมาย กิจกรรมนันทนาการ จึงเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่ควรเสนอให้เป็นทางเลือกของสังคม เพื่อให้บุคคลและชุมชนมีโอกาสที่จะใช้ เวลาว่างที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันเข้ามาร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ ซึ่งไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดประโยชน์ ในด้านการผ่อนคลายความตึงเครียดอันเกิดจากการประกอบภารกิจประจำวันเท่านั้น แต่ถ้ากิจกรรม นันทนาการได้รับการออกแบบวางแผนอย่างมีเป้าหมาย ยังจะเป็นโอกาสให้บุคคลมีพื้นที่ที่จะสร้างสรรค์ นวัตกรรมตามจินตนาการของแต่ละบุคคล และนั่นคือคุณูปการของกิจกรรมนันทนาการที่พึงมีต่อ ปัจเจกบุคคล ชุมชน และสังคมโดยรวม

ในภาวะปัจจุบันอิทธิพลสังคมทุนนิยมและสังคมผู้บริโภค ได้ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่าง เร่งรีบ ทุกคนตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลาซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของความ เจริญก้าวหน้าในชีวิตการงานอาชีพด้วยเหตุที่ต้องทำงานแข่งกับเวลา ความเร่งรีบและเคร่งครัดในชีวิตนี้เอง ส่งผลโดยตรงต่อบุคคลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดภาวะเครียด วิตกกังวลในการดำรงชีวิต หากปล่อยทิ้งไว้จะเกิดเป็นความเครียดสะสมนำไปสู่ปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคมในที่สุด โดยเฉพาะ ปัญหาการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งจากทุกกลุ่มวัยในสังคมไทย ดังนั้นบุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะ จัดสรรเวลารว่างให้แก่ตนเอง และแสวงหากิจกรรมนันทนาการเพื่อที่จะใช้เวลาว่างนั้นทำกิจกรรมเพื่อการ ผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ และสร้างความสุขให้ตนเองตามควรแก่โอกาส ด้วยเหตุนี้การจัดการ ตนเองให้มีเวลารว่าง และ กิจกรรมนันทนาการ จึงเป็นความจำเป็นพื้นฐานในวิถีชีวิตของคนไทยที่สามารถ

เสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็งโดยให้ความสำคัญกับการดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นสุข ซึ่งจะเป็นพลัง
อันสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

สถานการณ์และแนวโน้มของพัฒนาการด้านนันทนาการที่ผ่านมา ยังไม่ได้รับการยกระดับให้มี
ความสำคัญเท่าที่ควรในสังคมไทย ผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ ผู้บริหารองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และ
ประชาชนทั่วไปยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในความหมายและความสำคัญของนันทนาการ ความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับนันทนาการยังจำกัดอยู่เฉพาะในชุมชน นักวิชาการและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเท่านั้น
ขาดการนำแนวคิด ความต้องการ ผลลัพธ์ และผลกระทบของการนันทนาการที่จะมีต่อทุกมิติในสังคมมา
สังเคราะห์เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ อันได้แก่มิติ ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ความมั่นคง
กลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้พิการทุกประเภท นอกจากนี้ยังขาดกระบวนการเครือข่ายด้านนันทนาการซึ่งเป็น
ยุทธศาสตร์ สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งในเชิงเทคนิคการจัดการและวิชาการสาขาที่เกี่ยวข้อง ขาดการ
วางแผน กำหนดทิศทางและแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนากิจการนันทนาการ
ขาดยุทธศาสตร์แห่งชาติในการดำเนินงานนันทนาการที่มุ่งประสิทธิผล ทั้งหมดนี้ทำให้การนันทนาการใน
ประเทศไทยอยู่ในสภาวะวิกฤติ จำเป็นต้องได้รับการเร่งรัดสนับสนุนเพื่อให้นันทนาการสามารถทำหน้าที่
เป็นกิจกรรมเพื่อการสร้างสรรค์สังคมไทยได้อย่างเต็มศักยภาพ

เมื่อเปรียบเทียบความเคลื่อนไหวด้านนันทนาการของประเทศในภูมิภาคเอเชีย พบว่าหลาย
ประเทศต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับความต้องการทำกิจกรรมนันทนาการ
ในช่วงเวลาว่างแต่ละวัน เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สิงคโปร์

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงาน
การกีฬาและนันทนาการ ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็น ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้การนันทนาการ
เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสังคมไทย เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพสังคมที่ดี
เป็นทุนสังคมที่มีคุณภาพ จึงได้เสนอแนะแนวทางให้รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานันทนาการของ
ประเทศไทยให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบันเพื่อแก้ปัญหาของสังคมไทยทั้งในระยะสั้นและ
ระยะยาวที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สังคมไทยพัฒนาไปสู่การเป็นสังคมแห่งสุขภาวะ
อย่างแท้จริง

๒. วิธีการศึกษาและการดำเนินงาน

คณะทำงานการกีฬา และนันทนาการ ได้ดำเนินการศึกษาและดำเนินงานเพื่อจัดทำความเห็นและ
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เรื่อง การพัฒนานันทนาการของประเทศไทย ด้วยวิธีการ ดังนี้

๑. สืบค้นข้อมูลจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่ดำเนินการและ
รับผิดชอบเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนานันทนาการของไทย จากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งใน
องค์กรภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการของไทย

๒. การศึกษาดูงานและประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาคเพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนานันทนาการของไทย ดังนี้

๒.๑ ศึกษาดูงานการพัฒนานันทนาการกรณีศึกษา : คลองชองเกรซอน เมื่อวันที่ ๒๙กรกฎาคม - ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ สาธารณรัฐเกาหลี

๒.๒ ศึกษาดูงานการพัฒนานันทนาการของประเทศไทย : กรณีศึกษาคลองแม่ข่า จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วันเสาร์ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๔ ณ จังหวัดเชียงใหม่

๓. จัดประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) เพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้กิจกรรมนันทนาการ เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนสังคมไทย

๔. จัดประชุมสัมมนาเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นจาก จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานันทนาการ ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งภาคประชาชน ดังนี้

๔.๑ จัดประชุมสัมมนาเวทีสาธารณะ เรื่อง การพัฒนานันทนาการของประเทศไทย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ โรงแรมโกลเด้น ทิวลิป ซอฟเฟอริน กรุงเทพฯ

๔.๒ จัดประชุมสัมมนาเวทีสาธารณะ เรื่อง การพัฒนานันทนาการของประเทศไทย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๔ ณ โรงแรมเชียงใหม่ออรัคิต จังหวัดเชียงใหม่

๕. รวบรวมข้อมูล เพื่อประมวลวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องด้านกรนันทนาการ เพื่อจัดทำร่างความเห็นและข้อเสนอแนะเสนอต่อ คณะรัฐมนตรี

๓. สารสำคัญของเรื่องและข้อวิเคราะห์

๓.๑ สารสำคัญของเรื่อง

สังคมไทยปัจจุบันรับรู้ว่าการนันทนาการ (Recreation) มีบทบาทความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามวิถีของคนไทยมากขึ้น ดังนี้

๑) ความสำคัญต่อตนเอง คนทุกคนหากได้แสดงออก ได้พูดจา ได้ร้องเพลง ได้ออกกำลังกาย ได้ผ่อนคลายความเครียดจากภารกิจในชีวิตประจำวัน ได้อยู่กับธรรมชาติ ฯลฯ จะทำให้คนมีความสุข มีความสนุกสนาน อารมณ์แจ่มใส สุขภาพก็จะดีพร้อมที่จะประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีคุณภาพ กิจกรรมเหล่านั้นเป็นองค์ประกอบของนันทนาการทั้งสิ้น และเป็นองค์ประกอบตามธรรมชาติของมนุษย์นั่นเอง เพราะอยู่ในตัวเรามาตั้งแต่เกิดแล้ว เพียงแต่เรามีได้ประมวลไว้เป็นหมวดหมู่ เป็นลำดับ และไม่ตั้ง

ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์เอง หากจะกล่าวว่า "เมื่อเกิดเป็นคนแล้วไม่มีใครไม่มีนันทนาการในหัวใจ" ก็ย่อมไม่ผิด

๒) ความสำคัญต่อระบบสังคม สังคมเกิดจากการรวมตัวของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป เพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ ทำให้เกิดการเคลื่อนไหว ด้วยการเชื่อมโยงเป็นโครงสร้างเครือข่ายทางสังคม ตั้งแต่สังคมในครอบครัว ในหมู่เพื่อนฝูง จนกระทั่งเป็นเครือข่ายระดับองค์กร และถ้าองค์กรใดมีโครงสร้างซับซ้อนแน่นหนา ก็ย่อมจะมีปัญหาตามมามากมาย โดยเฉพาะปัญหาอันเนื่องมาจากความขัดแย้งทางจิตใจ ของสมาชิกในองค์กร ก่อให้เกิดภาวะจิตใจเป็นพิษเพราะเกิดมลภาวะทางจิต (Mind Pollution) เป็นผลให้ ศักยภาพการทำงานลดลงอย่างรวดเร็ว คนในองค์กรขาดคุณภาพ มีปัญหาการขัดแย้ง อาจส่งผลให้เกิด ปัญหาอื่นๆ ในสังคมตามมา เช่น การตัดสินใจปัญหาความขัดแย้งด้วยความรุนแรง สูญเสียผลผลิต ปัญหา อาชญากรรม เป็นต้น ทั้งหมดนี้เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งสิ้น ผลกระทบที่ตามมาคือโครงสร้างของ สังคมและพฤติกรรมสังคมเบี่ยงเบนทันที ดังนั้น การสร้างความสุขและการส่งเสริมให้ทุกคนมีความสุขที่ดี ทั้งระดับบุคคลและสังคม ตลอดจนการดูแลสุขภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคมนั้นเป็นความ จำเป็นเร่งด่วนสำหรับสังคมไทย กลยุทธ์สำคัญที่จะนำไปสู่สภาวะของสังคมแห่งความสุขเกิดขึ้นได้จากการ สร้างโอกาสให้คนในสังคมมีกิจกรรมนันทนาการ ดังนั้นสังคมจะเป็นสุข สง่างามและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ก็ด้วยผลจากการที่สมาชิกในสังคมมีกิจกรรมนันทนาการอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งมีได้หลากหลายวิธี แบ่งออกเป็นกลุ่มกิจกรรมหลักได้ดังนี้คือ ๑) กิจกรรมนันทนาการเชิงวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมประเพณีตาม ฤดูกาล กิจกรรมทางศาสนา ๒) กิจกรรมการท่องเที่ยว อาจเป็นการท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติ เช่น การเดินป่า การดำน้ำดูปะการัง การพักผ่อนในเขตอุทยานแห่งชาติ ฯลฯ หรือท่องเที่ยวตามแหล่งวัฒนธรรม และแหล่งประวัติศาสตร์ ๓) กิจกรรมเชิงศิลปะประดิษฐ์สร้างสรรค์ เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้ ประจำวันของกลุ่มแม่บ้าน รวมถึงการแสดงพฤติกรรมตามจินตนาการในทางสร้างสรรค์ เช่น การออกแบบ ทำทางการเต้นของวัยรุ่น และ ๔) กิจกรรมนันทนาการยามว่างในชีวิตประจำวัน เช่น การออกกำลังกาย การเล่นกีฬาเพื่อความสนุกสนาน การเดินในสวนสาธารณะ การเล่นเกม การเล่นหรือฟังดนตรี ร้องเพลง ฟังวิทยุ ดูทีวีดูภาพยนตร์ ร่วมกิจกรรมสังสรรค์วันสุดสัปดาห์ อ่านหนังสือ เป็นต้น

๓.๒ ข้อวิเคราะห์

สังคมไทยในปัจจุบัน ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ด้านการ นันทนาการ จึงทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงประชาชนทั่วไปยังขาดความเอาใจใส่ในการ ส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมด้านการนันทนาการ ทั้งที่แท้จริงแล้วการนันทนาการ มีความสำคัญในการที่จะส่งเสริมให้สังคมไทย เป็นสังคมที่มีการเติบโตทางด้านแนวความคิดและวัฒนธรรม อันดีที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เพราะการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการส่วนหนึ่งสามารถ นำมาปรับให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมและรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคมได้ไม่ยากโดยสอดคล้องกับ วิถีชีวิตไทยในยุคโลกาภิวัตน์

จากสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการนันทนาการซึ่งมีใน ๒ ลักษณะ คือ สภาพแวดล้อม หรือตัวแปรเชิงเทคนิคและการจัดการ ได้แก่ สถานที่ อุปกรณ์ องค์กร งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี และ สภาพแวดล้อมหรือตัวแปรเชิงโครงสร้างสังคม ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และ

นโยบายสาธารณะ เมื่อนำมาวิเคราะห์เพื่อประเมินจุดแข็งและโอกาสของพัฒนานำนันทนาการ และวิเคราะห์ภาวะวิกฤติซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพของประชากรไทย จะพบว่า ภาวะด้านเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่ ต้องการการแข่งขันสูง ต้องการศักยภาพ ภูมิปัญญาและความรู้ความสามารถเฉพาะด้านอย่างมาก เป็นผลให้บุคคลและสังคมตกอยู่ในภาวะเครียดสูงขึ้นกว่าแต่ก่อน ถือเป็นภาวะวิกฤติที่บ่งชี้ว่ากิจกรรมนันทนาการ กำลังเป็นความต้องการเร่งด่วนของปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวม โดยภาครัฐต้องกำหนดนโยบายสาธารณะที่มุ่งสนับสนุนกระบวนการพัฒนานันทนาการ และสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านนันทนาการอาชีพเพื่อรองรับภารกิจนี้ รวมทั้งจัดหาและปรับปรุงสถานที่ อุปกรณ์รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อนันทนาการ โดยให้มีองค์กรรับผิดชอบดำเนินการโดยเฉพาะ อีกทั้งเมื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพของประเทศไทย จะพบว่าเรามีลักษณะทางธรรมชาติที่มีความหลากหลาย ทั้งสภาพภูมิศาสตร์แบบป่าเขา แม่น้ำ ทะเล รวมทั้งมีแหล่งอารยธรรมต่างๆ มากมายในแต่ละภูมิภาคของประเทศ ทั้งหมดนี้สามารถนำมาเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนากิจกรรมนันทนาการได้อย่างสมบูรณ์

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานันทนาการของประเทศไทยของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่ารัฐบาลควรดำเนินการพัฒนานันทนาการของประเทศไทย เพื่อให้สังคมไทยพัฒนาไปสู่การเป็นสังคมแห่งสุขภาวะอย่างแท้จริง โดยมีความเห็นและข้อเสนอแนะด้านต่างๆ ดังนี้

๔.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาด้านนันทนาการ และยกระดับความเข้าใจต่อนันทนาการว่ามีใช้เป็นเพียงกิจกรรม แต่เป็นกระบวนการเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ

๒) กำหนดเป็นนโยบายหลักของประเทศ และจัดให้มีหน่วยงานหลักรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ กำกับ ดูแล และผลักดันการนำไปสู่ภาคปฏิบัติทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓) ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนันทนาการ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการให้ความรู้ด้านนี้ เพราะผลจากการส่งเสริมและสนับสนุนดังกล่าวนี้ จะนำไปสู่การพัฒนาด้านการดำเนินกิจกรรมทางนันทนาการ ส่งผลดีต่ออารมณ์ การเข้าสังคม การฝึกทักษะและรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาด้านการดำเนินกิจกรรมนันทนาการเพื่อกลุ่มบุคคลเฉพาะหรือผู้ด้อยโอกาส โดยการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินงานด้านนันทนาการเพื่อผู้พิการ การดำเนินงานด้านการนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

๕) เพิ่มบุคลากรด้านการนันทนาการ โดยเฉพาะนักนันทนาการอาชีพ รวมไปถึงบุคลากรนันทนาการอาสาสมัคร นอกจากนี้ภาครัฐต้องสนับสนุนให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะต่อการดำเนินการนันทนาการ มีการอบรมบุคลากรนันทนาการเพื่อคนพิการ เพื่อผู้สูงอายุ รวมไปถึงกลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาสและผู้ที่มีความเจ็บป่วยต่างๆแต่ยังคงต้องการการดำเนินการดำเนินกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้สามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้มาตรฐานแก่ประชาชน อันจะก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อีกมิติหนึ่ง

๖) กำหนดให้หน่วยงาน เช่น สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รับผิดชอบในการติดตามประเมินแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ เพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานของทุกกระทรวง รวมทั้งการประมวลข้อมูลในด้านนันทนาการของชาติ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการนันทนาการของประเทศในอนาคต

๗) กำหนดให้ใช้การนันทนาการเป็นแนวทางในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม โดยกำหนดให้สถานศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และท้องถิ่น ชุมชนหันมาใส่ใจรณรงค์กิจกรรมดังกล่าวให้อยู่บนพื้นฐานของการมีคุณธรรมและจริยธรรม

๘) ลงทุนในกิจกรรมการนันทนาการสำหรับประชาชนทุกเพศ ทุกวัยและทุกกลุ่มให้สามารถเข้าถึงหรือมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อใช้กิจกรรมที่มีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัวและสังคมให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและสร้างจิตสำนึก ให้เห็นถึงความสำคัญของการนันทนาการ เพื่อสร้างสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรม อย่างแท้จริง

๔.๒ ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการ

๔.๒.๑ การผลักดันระดับยุทธศาสตร์

๑) ผลักดันให้แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕- ๒๕๕๙) สามารถขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

๒) เสริมสร้างความเข้าใจในแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฉบับที่๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒ ๕ ๕ ๙) พร้อมกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อแปลงแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันขององค์กรที่เกี่ยวข้องให้มีความพร้อมและมีส่วนร่วมในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓) บรรจุหลักสูตรด้านนันทนาการในการเรียนการสอนทุกระดับอย่างเพียงพอ เพื่อเป็นการมุ่งสร้างให้เยาวชน ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย มีความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางนันทนาการ

๔) มอบหมายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องจัดสรรบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งส่งเสริมและประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านนันทนาการอย่างเหมาะสมและเพียงพอเพื่อให้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้รับการพัฒนาและได้รับการเผยแพร่ให้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพการดำเนินชีวิต

๕) กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการนันทนาการทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอและระดับตำบล รวมถึงให้องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นต่างๆ ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการนันทนาการและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบรวมถึงภารกิจที่ต้องกระทำให้เกิดผลสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๔.๒.๒ การบริหารจัดการ การเผยแพร่ความรู้ และการวิจัย

๑) สร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวคิดและสาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยจัดเวทีสร้างความเข้าใจในภารกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์พัฒนานันทนาการแห่งชาติ ให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนในสังคมให้ทราบถึงบทบาทความรับผิดชอบของตนที่จะสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๒) ผลักดันระบบงบประมาณและบุคลากรให้สอดคล้องกับแนวทาง แผนงาน และโครงการในแต่ละยุทธศาสตร์ โดยเน้นผลลัพธ์ของการดำเนินงานเป็นหลัก

๓) ปรับวิธีการวางแผนเกี่ยวกับนันทนาการในแต่ละระดับและการจัดทำงบประมาณ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายร่วมกัน เน้นการมีส่วนร่วมและการได้รับประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก

๔) สนับสนุนการจัดทำแผนงาน/โครงการในลักษณะการบูรณาการและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๕) ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการนันทนาการ เพื่อชี้ให้เห็นผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมของการดำเนินการด้านการนันทนาการ รวมไปถึงสะท้อนให้เห็นปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ จากการดำเนินงาน

๖) มีการจัดทำสื่อและนวัตกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการนันทนาการที่เหมาะสมกับเพศ วัย และสภาพร่างกาย โดยใช้ภาษาและรูปแบบการนำเสนอที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

๗) สร้างเครือข่ายศูนย์นันทนาการทุกระดับตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ และระดับสากล รวมไปถึงการปรับปรุงโครงสร้างและยกระดับมาตรฐานองค์กรนันทนาการทั้งภาครัฐและเอกชน

๘) ดำเนินโครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อการวิจัยด้านนันทนาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา วิจัย ค้นหาและพัฒนานวัตกรรมด้านนันทนาการระดับประเทศและระดับนานาชาติ

๔.๒.๓ การบริหารจัดการโครงสร้าง สถานที่ อุปกรณ์ และระบบสารสนเทศ

๑) มีการพัฒนา สถานที่สำหรับการนันทนาการ มาตรฐานความปลอดภัยของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการนันทนาการ โดยต้องมีการกำหนดระบบ

ตรวจสอบความปลอดภัย และการปรับปรุงให้เกิดความเป็นมาตรฐาน รวมไปถึงมีการส่งเสริม สนับสนุน การบำรุงรักษา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๒) มีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการนันทนาการอย่างต่อเนื่องและ สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันในทุกระดับทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะ มีการพัฒนาฐานข้อมูลในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นเพื่อประกอบการจัดทำแผนงาน/โครงการ และการติดตามประเมินผลในระดับพื้นที่

๓) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมนันทนาการเชิงพาณิชย์ มีการกำหนดโครงการสร้างและปรับปรุง ศูนย์ข้อมูลและการประชาสัมพันธ์นันทนาการ ให้เกิดการเชื่อมโยง จากชุมชนสู่สากล

๔) สนับสนุนให้มีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกลุ่มบุคคลพิเศษและ ด้อยโอกาส ในด้านการนันทนาการเช่น ผู้พิการ หรือ ผู้สูงอายุ รวมไปถึงสนับสนุนให้มีการระดมทรัพยากร จากทุกฝ่ายในการส่งเสริมการดำเนินการนันทนาการในพื้นที่

๔.๒.๔ การบริหารและการจัดสรรบุคลากร

๑) จัดให้มีสถาบันพัฒนาบุคลากรทางการนันทนาการ และเพิ่มศักยภาพของ โดยพัฒนาทักษะ องค์ความรู้ เพื่อสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถในการจัดกิจกรรมด้านการนันทนาการ ที่เหมาะสมกับวัย

๒) จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรนันทนาการ ทั้งประเภทอาสาสมัครและบุคลากร นันทนาการอาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยมีการฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงาน การประชุมระดับจังหวัด และระดับชาติเป็นประจำทุกปี

๓) ผลักดันและส่งเสริมให้มีการบรรจุบุคลากรด้านการนันทนาการในหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง รวมถึงกำหนดกรอบการดำเนินงาน อัตราเงินเดือนและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพให้ ชัดเจน

๔) ผลักดันให้เกิดโครงการความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรด้าน การนันทนาการอาชีพ โดยการอบรมหลักสูตรนันทนาการระดับมาตรฐานอาชีพ เพื่อรับใบประกอบวิชาชีพ ในสาขานันทนาการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Recreation) และสาขานันทนาการ เพื่อการบำบัดรักษา (Therapeutic Recreation)

๔.๒.๕ การบริหารจัดการกิจกรรม

๑) ส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนมีการประสานจัดทำ แผนปฏิบัติการและกิจกรรมการดำเนินงานด้านนันทนาการ โดยเน้นรูปแบบการจัดกิจกรรมอย่างเหมาะสม และทั่วถึง

๒) ส่งเสริมให้บุคลากรของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้ดำเนินกิจกรรม
นันทนาการตามความสนใจ โดยภาครัฐอาจให้แนวทางการดำเนินงานและมอบรางวัลให้กับหน่วยงานที่จัด
กิจกรรมอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

๓) มีการจัดตั้งศูนย์นันทนาการตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ ทำหน้าที่
บริการและจัดกิจกรรมนันทนาการ รวมทั้งกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย โดยประชาชน
มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามความสนใจและศักยภาพของชุมชน

๔) ผลักดันให้มีการจัดตั้งชมรมกิจกรรมนันทนาการทั้งในสถานศึกษาและสถาน
ประกอบการต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
